

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1891.

Första Kammararen.

N:o 17.

Lördagen den 4 april.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Upplästes ett inlemnadt läkarebetyg, så lydande:

Att häradshöfding *F. D. Carlborg*, som besväras af en lindrigare lungkatarr, i följd häraf är hindrad att afresa till Stockholm, intygas.

Strömstad den 1 april 1891.

Osk. Johanson
Stadsläkare.

Föredrogs å nyo bankoutskottets den 2 och 3 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 7, i anledning af motion om rätt för riksbankens afdelningskontor i Jönköping att köpa och sälja utländska vaxlar.

Ifrågasatt rätt för riksbankens afdelningskontor i Jönköping att köpa och sälja utländska vaxlar.

Herr Söderberg: På grund deraf, att jag såsom suppleant deltagit i styrelsen vid riksbankens afdelningskontor i Jönköping, har jag både sett och erfarit, att detta kontor icke kan uppfylla hvad med detsamma varit afsedt, med mindre än att det får större frihet att gå allmänheten till handa i dess penningtransaktioner. Bankoutskottet har heller icke gifvit tillräckliga skäl för afslag på motionen, hvarför jag fortfarande får yrka bifall till densamma och afslag å utskottets betänkande. I motiveringen till min motion har jag utförligare sagt, hvad jag nu icke precis vill eller kan för tillfället upprepa, men yrkar fortfarande afslag på utskottets betänkande och bifall till motionen.

Herr Samzelius: Då motionären icke anført några skäl för bifall till motionen, behöfver jag icke vara mångordig.

Han yttrade, att utskottet icke gifvit tillfyllestgörande skäl för sitt afstyrkande af motionen. Mig synas desamma vara fullkomligt uttömmande; och i fall de icke vore det, tycker jag, att han nu borde försöka vederlägga dem, men det har han icke gjort. Jag vill derfor icke förlänga diskussionen, utan endast yrka bifall till utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i afseende på nu förevarande utlåtande yrkats dels bifall till hvad utskottet deri hemställt dels ock, af herr *Söderberg*, bifall till hans i ämnet väckta motion.

Härefter gjordes propositioner i enlighet med dessa yrkanden; och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande bankoutskottets den 2 och 3 innevarande månad bordlagda memorial n:o 8, i fråga om användande af riksbankens vinst för år 1890.

1 punkten.

*Ang. banko-
vinstens an-
vändande.*

Herr Sandberg: Det kan väl icke bestridas, att principerna för så väl svenska statsverket som Sveriges riksbank utgöras af svenska folket. När så är och då riksbanken för närvarande icke har det minsta behof af någon del af bankovinsten för förra året, och det för öfrigt är en känd sak, att af de medel, som reserveras af årsvinsten i riksbanken, icke kan åstadkommas större inkomst än högst två procent, och då man på grund af de stora anslag, som dels redan blifvit beviljade och dels under den återstående delen af Riksdagen antagligen komma att beviljas, kan taga för gifvet, att det beklagligtvis blir nödvändigt att under innevarande år ytterligare öka landets redan allt för stora utländska skuld, och då slutligen upplåning för närvarande säkerligen icke kan åstadkommas för lägre ränta än $3\frac{3}{4}$ à 4 procent, kan det omöjligt vara ekonomiskt klokt att behålla en del af bankovinsten, för hvilken man icke har mer än två procent, och upplåna penningar för dubbel ränta. Derfor tog jag mig friheten att inom utskottet yrka, att för denna gång hela bankovinsten skulle öfverlemnas till statsverket, och samma yrkande anser jag mig äfven böra i kammaren framställa, ehuru jag medgifver, att det kan vara politiskt klokt att nöja sig med det förslag, som bankoutskottet framställt. Jag ansåg det därför icke nödvändigt, att jag reserverade mig mot utskottets beslut. Särskildt fann jag det vara alldeles omöjligt att öfvertyga utskottsledamöterna från Andra Kammaren om de sanningar, jag tagit mig friheten att här uttala.

Herr Samzelius: Jag vill ingalunda bestrida rigtigheten af hvad den föregående talaren yttrat. Men då något förslag icke föreligger om öfverlemnande af hela bankovinsten för statsverkets ändamål, så, oaktadt jag i likhet med honom verkligen anser det icke vara med god hushållning förenligt att ackumulera för mycket medel i riksbanken, tror jag icke det kan vara skäl

att drifva frågan till gemensam votering och söka åstadkomma, att alltsammans öfverlemnas till statsverket.

*Ang. banko-
vinstens an-
vändande.
(Forts.)*

Jag ber att få tillägga, att hans påstående att vi endast få beräkna två procent på de medel, som till riksbanken öfverlemnas, till och med synes mig tvifvelaktigt, ty jag erinrar mig, att det finnes vissa afdelningskontor, som gifva mindre. Ett afdelningskontor gifver t. ex. icke mer än $\frac{95}{100}$ procent på de medel, som till detsamma öfverlemnats såsom rörelsekapital. Det har under de sista 15 åren med undantag af 2 år häfdats den regeln, att bankovinsten skulle fördelas så, att ungefär hälften skulle bibehållas åt riksbanken och hälften öfverlemnas till statsverket. Mig synes skäligt att bibehålla den seden, och därför yrkar jag bifall till utskottets förevarande förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att beträffande den nu föredragna punkten yrkats, dels att hvad utskottet deri hemställt skulle bifallas, dels ock, af herr *Sandberg*, att riksbankens vinst för nästlidna år skulle i sin helhet till statsverket öfverlemnas.

Sedermåra gjordes propositioner i enlighet med dessa yrkanden; och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

2 punkten.

Utskottets förslag bifölls.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 24 sistlidne mars och den 2 innevarande april bordlagda utlåtande n:o 23, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 117 § i skiftesstadgan den 9 november 1866.

*Ifrågasatt än-
dring af 117 §
skiftesstadgan*

Herr Annerstedt: I fråga om domstolsorganisationen är det en af ålder allmänt erkänd grundsats, att domare böra vara oafsättliga, och att de icke heller böra väljas på vissa år och underkastas omval efter denna tids utgång. Erfarenheten visar ock, att öfverträdande af denna grundsats städse medfört större eller mindre olägenheter. Sådant oaktadt har lagutskottet föreslagit, att grundsatsen skulle öfvergifvas i fråga om ledamöterna i egodelningsrätt. Det är nemligen att märka, att ledamöterna i egodelningsrätt äro verkliga domare, som hafva samma rösträtt som egodelningsrättens ordförande och äro underkastade samma ansvar som han.

Redan tre gånger förut hafva förslag blifvit inom Riksdagen väckta att i fråga om egodelningsrätten öfvergifva denna grundsats, men Första Kammaren har städse så väl 1882 som 1883 och

Ifrågasatt ändring af 117 § skiftesstadgan.

(Forts.)

1884 upprätthållit densamma. Något giltigt skäl för dess öfvergifvande synes lagutskottet icke heller nu hafva anført. Det har sagts, att det möjligen kan hända, att ledamot af egodelningsrätt till följd af hög ålder eller andra förhållanden kan vara mindre lämplig att bestrida de göromål, som med detta domarekall äro förenade; men för att afhjelpa denna olägenhet har man samma utväg, som lagstiftaren använt beträffande andra domare eller att stadga, att dessa skola varda skyldiga att taga afsked vid fyllda 70 år. Finner man något sådant behöfligt i fråga om ledamöterna i egodelningsrätten, torde ett sådant stadgande vara lätt att åstadkomma.

Det andra skälet, som lagutskottet anført, är, att deras oafsätthet, deras väljande för obestämd tid, skulle »strida mot sjelfva den grund, folkets förtroende, hvarpå institutionen af folkvalda ledamöter i rätten hvilar.» För att vederlägga detta skäl torde det vara tillräckligt att åberopa förhållandet inom rådstufvurätterna. Rådsmännen i alla städer utom Stockholm äro helt och hållet folkvalda, men icke har man väl hört i fråga sättas, att den omständigheten att de icke väljas på vissa år skulle stå i strid med grunden för deras utseende. Tvärt om har Kongl. Maj:t, så vidt jag känner, städse vägrat fastställelse på organisation för rådstufvurätt, då deri förekommit, att litterata rådmän skulle utses för vissa år.

För ådagaläggande af lämpligheten deraf, att ledamöterna i egodelningsrätt valdes för sex år, åberopar utskottet förhållandet med afseende å godemännen vid skiftesförrättningar. Men det är att märka, att skiftesförrättningen icke är en domstolsåtgärd, utan en förberedande åtgärd. Landtmätaren, som handlägger skiftet, förordnas af konungens befallningshafvande efter förslag af sökanden, och lika riktigt, som det skulle vara att af detta förhållande draga den slutsatsen, att konungens befallningshafvande äfven borde förordna ordföranden i egodelningsrätten, lika litet synes det vara riktigt att från sättet för utseende af gode män vid skiftesförrättningar draga någon slutsats i fråga om tillsättande af ledamöter i egodelningsrätten.

Slutligen har en jemförelse blifvit gjord med det förhållande, som eger rum vid val af nämndeman, men den skiljaktighet, som förefinnes mellan ledamöterna i egodelningsrätten och i häradsrätten, torde icke böra förbises. De senare hafva icke rösträtt lika med domaren. De hafva endast kollektiv rösträtt, gällande för hela nämnden; och det är således vida mindre i strid med allmänna grundsatser att förordna nämndemännen på 6 år, än det skulle vara, om en sådan bestämmelse utsträcktes och tillämpades på ledamöterna i egodelningsrätt.

Ytterligare kan jag tillägga, att erfarenheten på många orter i landet visat, att det icke var någon lämplig åtgärd, då man förändrade valsättet för nämndemännen och för dem införde val på vissa år.

På dessa skäl vågar jag anhålla om afslag på ifrågavarande betänkande, och att Första Kammaren måtte upprätthålla samma grundsats som den 3:ne gånger förut värvat.

Ifrågasatt ändring af 117 § skiftesstadgan.
(Forts)

Herr Sjöcrona: Hufvudtanken i den siste talarens anförande är ju, såsom vi alla finna, den, att han vill hafva afslag på utskottets här framställda förslag på den grund, att det skulle kunna anses innebära något slags angrepp på domarens oafsättlighet. Jag vågar försäkra kammaren, att jag är allra minst lika mycket som han mån om domarens oafsättlighet. Jag anser den såsom ett af de viktigaste vilkor för en lagbunden frihet, och jag skall, såvidt på mig ankommer, af alla krafter söka medverka till att värna om denna domarens oafsättlighet. Vore det således här på minsta vis fråga om att bereda något slags möjlighet till ett obehörigt tryck på domaren, som skulle kunna förleda honom till att icke i allt handla efter lag och samvete, skulle jag visst icke vara med om detta förslag. Men jag kan verkligen icke finna, att här alls är fråga om att införa afsättlighet för domare. Den domare, som här åsyftas, eller ledamot af egodelningsrätt, är ju för den tid, under hvilken valet gäller, precis lika oafsättlig som ordföranden i egodelningsrätten, d. v. s. den examinerade jurist, som blifvit dertill af Kongl. Maj:t satt och förordnad. Förhållandet är alldeles detsamma, som om Kongl. Maj:t skulle utnämna till en domarebefattning en person, som redan fyllt 64 år, hvilket man ju skulle kunna tänka sig och kanske rätt ofta inträffat. Då nämner Kongl. Maj:t honom för 6 år, emedan han icke får tjena qvar längre än till dess han fyllt 70 år.

Nu föreställer jag mig, att det egentligen icke är detta val af tidsmättet, 6 år, mot hvilket talaren rigtade sina anmärkningar, utan att anmärkningen egentligen gäller den omständigheten, att domare skulle tillsättas för *viss* tid; men då ber jag att få fästa uppmärksamheten på, att efter nu gällande lönereglering alla domare tillsättas på viss tid. Om Kongl. Maj:t utnämner en domare efter fyllda 40 år, så tillsättes han ju på 30 år, så vida han lever så länge.

För min egen del skulle jag visst kunna vara med om en annan längre tid, men dessa sex år äro valda med afseende derpå, att gode män vid skiftesförrättningar och nämndemän väljas för denna tid.

Således om nu *afsättlighet* alldeles icke innebäres i detta förslag, är att tillse, huru vida bestämmelsen, att egodelningsrättsledamot skulle väljas för 6 år och derefter vara underkastad omval, må kunna verka menligt på hans *sjelfständighet* såsom domare. Jag kan icke föreställa mig, att detta kan vara möjligt. Hans uppdrag är ett fullkomligt oafönadt förtroendeuppdrag, som icke på något sätt är ett vilkor för hans existens. Han har icke någon annan ersättning, än ersättning för resa till förrättningsstället och

*Irågasatt ån-
dring af 117 §
skiftesstadgan.*
(Forts.)

ett obetydligt dagtraktamente. Kan någon med tanke härpå föreställa sig, att en person, som aflagt domare-ed eller försäkran, skulle visa mindre sjelfständighet därför, att han efter de 6 årens förlopp kunde riskera att icke blifva återvald? Jag kan åtminstone icke föreställa mig det.

Talaren erkände, att ledamot af egodelningsrätt kan blifva olämplig för uppdraget. Men olägenheterna häraf skulle enligt hans åsigt afhjelpas, om för ledamot i egodelningsrätt liksom för den af Kongl. Maj:t tillsatte domaren stadgades en åldersgräns af 70 år. Jag ber dock få fästa uppmärksamheten derpå, att med en sådan bestämmelse hjälper man icke hvad man vill hjälpa. Ty om en ledamot för hederns skull kvarstår vid uppdraget, ehuru han till följd af ålderdomssvaghet eller af annan anledning saknar förmåga att fullgöra detsamma, så finnes icke någon behörigen utsedd vikarie för honom, utan ordföranden i rätten måste må hända under en lång följd af år tillkalla än den ene och än den andre gode mannen i hans ställe. Detta förhållande kan icke inträffa med en af Kongl. Maj:t tillsatt domare, ty blir denne otjenstbar, innan han uppnått pensionsåldern, måste han begära tjänstledighet och en vikarie förordnas för honom.

Vidare har erinrats, att rådmännen också äro folkvalda domare, men att de icke äro underkastade omval. Med dem är det dock ett annat förhållande än med egodelningsrättsledamot. I småstäder hafva rådmännen visserligen ofta mycket små löner, men i de flesta fall äro dock rådmännen till väsentlig eller hufvudsaklig del hänvisade till sina inkomster såsom rådmän för att kunna lefva, och det skulle då kunna inverka på deras sjelfständighet såsom domare, om de trodde, att de kunde gå miste om sina platser och icke blifva återvalde, derest de dömde på det eller det sättet. Den gjorda jämförelsen är således icke bevisande i denna fråga.

Vidare har man sagt, att ledamöterna i egodelningsrätt icke äro jämförliga med nämndemän, emedan desse senare endast hafva kollektiv rösträtt. Detta är sant. Men det kan dock icke förnekas, att häradsrättens ledamöter äro domare, och om det går an att göra dem underkastade omval, bör det väl också gå an i afseende på egodelningsrättsledamöter. Jag kan icke annat än vidhålla de skäl, som utskottet anfört, att enda grunden, hvarför egodelningsrättsledamöter hafva detta uppdrag, är medborgares förtroende, och när de icke längre kunna motsvara detta förtroende, böra de icke längre vara ledamöter i egodelningsrätten. Jag har sjelf gjort den erfarenheten, att egodelningsrättsledamöter kvarstått vid sina befattningar, ehuru de varit gamla och orkeslösa och absolut icke kunnat begifva sig till den plats, der förrättningen skolat hållas, och det kan ju ock hända, att en person till följd af rubbning i affärsställningen eller af annan anledning icke alls är förtjent af förtroendet att vara domare. Men att han under

sådana förhållanden likväl bibehåller sin befattning, är icke lämpligt just för domarens anseendes skull.

Ifrågasatt ändring af 117 § skiftestadgan.

(Forts.)

Slutligen ber jag att med anledning af hvad som yttrats derom, att Första kammaren tre gånger förut afslagit liknande förslag, få erinra, att frågan förevar redan vid 1887 års första riksdag, och att lagutskottet då tillstyrkte detsamma som nu, utan att någon af utskottets ledamöter deremot anmälde sin reservation. På grund af allt detta yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Herr Hasselrot: Äfven jag skall tillåta mig yrka afslag på lagutskottets föreliggande betänkande. Redan af den principiella grund, som af den första talaren antydde, synes det mig högst betänkligt att sätta ledamöterna i egodelningsrätt, hvilka hafva ett viktigt domareuppdrag, i en sådan ställning, att de kunna sägas vara afsättliga. Och jag tror, att, hvad särskildt angår dessa domare, viktiga praktiska skäl tillkomma, som göra en sådan åtgärd mindre lämplig och mindre riktig.

Det har visserligen påpekats, att nämndemännen, som också äro domare, utses för endast 6 år i sänder, men dels betviflar jag att denna bestämmelse varit lycklig och ändamålsenlig, och dels betyder det ej så mycket, om några äldre och erfarna nämndemän icke omväljas, ty nämnden har endast kollektiv röst, och om ett större eller mindre antal af nämndemännen möjligen skulle sakna full erfarenhet af eller duglighet för domarekallet, har detta en jemförelsevis mindre inverkan på häradsrättens beslut och åtgärder. Men förhållandet är ett helt annat, då det gäller egodelningsrätterna och deras ledamöter. Hvarje ledamot i dessa rätter har sin sjelfständiga röst lika med ordföranden. Det är alltså för denna domstol ytterst viktigt, att hvarje ledamot har den kunskap, insigt och erfarenhet, som erfordras för att på vederbörligt sätt fylla sitt viktiga kall, och denna skicklighet och erfarenhet vinnes icke i brådkastet. Jag vågar påstå, att numera, då förrättningar på marken icke så ofta förekomma, åtgå i allmänhet åratals, innan en nyvald ledamot i egodelningsrätten blir fullt lämplig för sin befattning, och då är kanske hans tjänstetid ute och han måste bort. Nu säger man kanske: men är han erfaren och duglig, så blir han omvald. Jag tillåter mig dock betvifla, att så blir förhållandet åtminstone i regel. Går man till erfarenheten från våra häradsnämnder, är det alldeles icke så vanligt, att nämndens ledamöter blifva omvalda. Rätt ofta skjuta unga framåtsträfvande personer undan de gamle. Omsättningen har visserligen befordrats, men nämndens duglighet har icke vunnit i samma mån.

Jag vågar ock säga, att man icke bör sätta egodelningsrättens ledamöter i en sådan af allmänhetens vexlande tycken beroende ställning, att deras beslut och åtgärder såsom domare deraf

*Ifrågasatt an-
dring af 117 §
skiftesstadgan.
(Forts)*

möjligen kunna påverkas. I största korthet skall jag redogöra för förhållandena inom en ort, som jag känner till.

Skiftena hafva der fortgått sedan början af tjugutalet, dervid i de flesta fall, efter mitt förmenande i fullkomlig strid med skiftesstadgans anda och mening, samtliga delegare fått kvarbo i byn och deras egolotter blifvit utlagda i olika skiften rundt omkring, så att hvarje hemman fått 5, 6, ända till 8 åkerlotter, somliga belägna öfver en half mil från byn. Sedan skiftet af byn på detta sätt verkstälts och blifvit fastställt, emedan ingen klagat deröfver, hafva hemmansklyfningar egt rum. Dervid har också, i enlighet med delegarnes önskan oftast förfarits på samma sätt. Vid delning af helt hemman i halfgårdar, af halfgårdar i fjerdedels hemman och så vidare, hafva de till hela hemmanet först utlagda lotterna helt enkelt klufvits midt itu, och på det sättet har t. ex. den förut rymliga tomten i byn blifvit så trång, att det finnes byar, der tomterna äro så smala, att man der icke kan vända en vagn med förspänd häst, utan måste taga ifrån hästen. Åkrarnes form har blifvit synnerligen olämplig och deras aflägsenhet från byn utgör ett stort hinder för ett ordentligt landtbruk. Allt detta beroende på befolkningens inrotade ovilja mot utflyttning från byn, landmätarnes beredvillighet att vid skiftena rätta sig efter delegarnes önskingar samt egodelningsrättens underlåtenhet att närmare granska förrättningarne, då inga besvär deremot förekommit.

Så kom en ny domare till orten. Han fick mottaga dylika förrättningar till fastställelse, men fann dervid, att utflyttning kunde ega rum till fördel för delegarne och i öfverensstämmelse med skiftesstadgans bestämmelser. Han meddelade alltså icke fastställelse å skiftena utan utsatte egodelningsrätt inom skifteslaget på flere platser. Ledamöterna i egodelningsrätterna ansågo dervid i likhet med ordföranden, att utflyttning kunde och borde ske, och så föreskrefs utflyttning till delegarnes stora missnöje för tillfället, men, såsom jag har anledning antaga, till deras belåtenhet redan numera. Hade nu dessa ledamöter varit underkastade omval under närmaste tiden efter ett dylikt beslut, är jag visserligen öfvertygad om att beslutet ändock blifvit detsamma, men lika säkert är, att de då icke blifvit omvalda. Om någon befattning af sin innehafvare fordrar sjelfständighet och oberoende samt känsla af att, oberörd af opinionens vindkast, stå på egen botten, så är det visserligen domarens. Det kan icke vara rätt eller klokt att utsätta domare för beroende af allmänhetens många gånger nyckfulla åsichter och jag tror, att de olägenheter, som lagutskottet påpekat, lätt och enkelt kunna rättas på det sätt den förste talaren påpekade, nämligen genom att föreskrifva en viss åldersgräns för ledamöter i egodelningsrätt likasom för andra domare.

Herr Claëson: Då till min befattning såsom landtdomare äfven hör att vara ordförande i egodelningsrätt, är det naturligt

att jag anser såsom en särskild pligt för mig att tillse, att icke sådana lagförändringar komma till stånd, att derigenom egodelningsrätternas värde kan förminska, men liksom den andre talaren i ordningen är jag öfvertygad, att det förordade förslaget, om det blifver lag, icke skall hafva en sådan verkan utan snarare en motsatt. Det är visserligen sant hvad man sagt, att för ifrågavarande uppdrag erfarenhet är till gägn, och det torde ej vara lyckligt, om en liflig omsättning af egodelningsrättens ledamöter blefve regeln. Jag skulle därför motsätta mig ett förslag, hvarigenom tjänstetiden i förevarande fall bestämdes till tre eller fyra år, men en tid af sex år synes mig icke vara för kort tilltagen, och i motsats till den siste ärade talaren har jag icke funnit lagen rörande nämndemäns väljande för sex år hafva haft den af honom antydda verkan. I min domsaga har det visat sig, att dugande nämndemän i regeln blifva återvalde, då de sjelfve vilja det.

I fråga om vigten af domares oafsättlighet delar jag fullkomligt de föregående talarnes åsigt, men jag tror ej att den regeln har sin tillämplighet på ledamöter i egodelningsrätt eller att desse härutinnan böra, såsom en talare gjort, ställas i paritet med rådmännen. Det har af nämnde talare medgifvits, att Kongl. Maj:t ej vägrar sanktion på organisation för rådstufvurätt, hvarigenom en illiterat rådmän kan väljas på viss tid, och tyngdpunkten härvidlag ligger icke blott deri, att egodelningsrättsledamöterna äro folkvalde, utan ock i synnerhet i den omständigheten, att de erhålla ett förtroendeuppdrag, som icke är aflönadt. Detta utgör en skilnad, som är ganska väsentlig emellan egodelningsrättsledamöterna och åtminstone de litterata rådmännen. Jag medgifver gerna att en skilnad förefinnes mellan nämndemän och ledamöter i egodelningsrätt deri, att de senare ega hvar sin röst, men i praktiken blir denna skilnad ringa, enär, likasom domaren, om han får endast *en* nämndeman på sin sida, bestämmer häradsrättens beslut, ordföranden i egodelningsrätten äfven blott behöfver vinna en af ledamöterna för sin mening, för att det skall blifva domstolens beslut. Jag tror därför, såsom sagdt, att den afsedda förändringen icke skall medföra någon fara, och då motionens upprepande bevisar tillvaron af en allmän önskan att de ifrågavarande ledamöterna icke må tillätas kvarstå utan begränsning till tiden, då från skilda orter exempel framdragits derpå, att egodelningsrättsledamöter suttit kvar längre än det för tjänsten varit fördelaktigt och förslag ej förelegat att på annan väg hindra detta, har jag både nu och vid 1887 års riksdag funnit mig böra understödja motionerna i detta ämne. Det är viktigare i fråga om ledamöter i egodelningsrätt än i fråga om nämndemän, att de icke få sitta kvar längre än de äro för uppdraget lämplige, ty, då nämndemännen äro tolf till antalet, betyder det icke så mycket, om en eller annan af desse till följd af ålder eller andra orsaker är olämplig för uppdraget, hvaremot det spelar en stor

Ifrågasatt ändring af § 117 skiftesstadgan.
(Forts.)

rol, om en eller två af de tre egodelningsrättsledamöterna ej kan väl fylla sin plats. Såsom en praktisk olägenhet kan måhända betraktas, att den föreslagna lagändringen komme genom de oftare återkommande valen af ledamöter i egodelningsrätterna att föröka landtdomarnes besvär, men denna omständighet har icke afskräckt mig eller någon af de öfriga landtdomare, som i lagutskottet deltagit i frågans behandling från förslaget förordande, och då jag ej heller anser, att de i dag anförda skälen emot förslaget böra föranleda detsamma förkastande, förenar jag mig med utskottets ordförande i yrkandet på bifall till utskottets hemställan.

Herr Helander: Om hvad som nu här föreslås redan vore i lag stadgadt, vore det visserligen mindre att säga emot ett sakförhållande sådant, som med den föreslagna förändringen åsyftas, emedan egodelningsrättens ledamöter, medan skiftesverket var i farten, skulle hafva hunnit att på kortare tid än sex år någorlunda sätta sig in i sina befattningar. Men sedan skiftesverket nu så fortgått, att i vissa orter ganska litet återstår, och det på många ställen knappt kommer i fråga att på hela år egodelningsrättens ledamöter kallas till tjänstgöring, synes mig den föreslagna förändringen åtminstone icke vara särskildt af behovet påkallad. Jag ber äfven få erinra derom, att jembörelsen med gode männen vid landtmäteriförrättningar var något haltande, ty vid dessa förrättningar förekomma många andra ärenden än de, som sedermera kunna komma att handläggas af egodelningsrätt. Så t. ex. blifva rågångsförrättningar, jordsöndringar, vägdelningar och dylikt icke underställda egodelningsrätts pröfning, utan öfverklagas hos vanliga domstolar eller administrativa myndigheter.

För öfrigt ber jag få erinra om ännu en sak. Om man vidtager den förändring, som här är föreslagen, vore det åtminstone icke skäl i att å nyo draga fram hemmantalet såsom röstgrund, ty sträfvandet går ju nu i allmänhet ut på att försöka så mycket som möjligt afskaffa mantalets betydelse, så att det hvarken skulle användas såsom grund vid fördelningen af allmänna besvär eller som grund för röstrettens bestämmande. Det torde då vara oegentligt att, när en förändring skall ske, å nyo i något af dessa afseenden fastläsa mantalets betydelse.

Jag har intet vidare att tillägga, i synnerhet till hvad den förste och tredje talaren i ordningen yttrat, och jag får liksom de yrka afslag på utskottets hemställan.

Herr Bergström: För min del har jag hvarje gång förevarande förslag kommit under Riksdagens pröfning motsatt mig bifall till detsamma. Det är principiella skäl, som föranledt mig dertill, och jag har förbisett de praktiska fördelar, som genom bifall till förslaget möjligen skulle kunna vinnas. Det står nem-

ligen för mig alldeles klart, att domare, så vidt möjligt är, icke böra ställas under omval, utan att, då någon dertill blifvit utsedd vare sig af Konungen eller menighet, han bör få orubbad förblifva i sin domarebefattning; skulle denna grundsats leda dertill, att en domare blir för gammal för att kunna nöjaktigt sköta sitt viktiga kall, kan sådant förebyggas derigenom, att i lag bestämmes en åldersgräns, utöfver hvilken han icke får stå kvar i embetet. Detta är lämpligare och bättre än att, såsom motionären föreslagit, bestämma, att domaren efter vissa år skall afgå och underkasta sig omval. Ser jag på de förändringar, som i afseende på valet och tienstgöringstidens längd införts för häradsnämnden, kan jag icke annat än af de i ämnet hemmastadda fordra erkännande, att dessa förändringar icke varit till fromma för denna institution. Den gamla bestämmelsen var, att vald nämndeman satt kvar i nämnden, till dess han sjelf fann sig föranlåten att afgå. År 1823 vidtogs den första förändringen i detta afseende; då medgafs nämndeman rätt att afgå efter två års tienstgöring, men den, som ville, satt kvar, ty valet gälde för lifstiden.

Slutligen år 1872 kom den sista förändringen, att nämndeman skall väljas för sex år, dock med rättighet för den valde att efter två år afgå. Dessa befattningar hafva nu verkligen förvandlats till rena omgångstjenster. Jag har naturligtvis icke någon personlig erfarenhet om, huru nämnden var beskaffad före år 1823, men »en ung man kan spörja så långt tillbaka en gammal kan minnas», och då jag såsom ung år 1844 började studera rättsvetenskapen, gjorde jag mig af äldre män underrättad om nämndens beskaffenhet före och efter 1823. Det enstämmiga omdömet var då, att nämnden före år 1823 var bättre än efter samma år, emedan ett val efter 1823 icke ansågs förläna det personliga anseende, som nämndemännen hade före tillkomsten af nämnda års författning. Just därför, att den härigenom åvägbragta förändringen icke visat sig fördelaktig för nämnden, håller jag på, att egodelningsrättens ledamöter icke böra väljas på viss tid. Skälet för att låta desse såsom andra domare väljas för lifstid är mycket starkare än i afseende å nämndens ledamöter. Disse sitta i häradsrätten för att meddela upplysningar och gifva uttryck åt folkets rättsmedvetande; de hafva icke någon individuel rösträtt, och endast i fall af en fullständig enighet inom nämnden går dess mening framför domarens. Egodelningsrättens ledamöter deremot sitta sjelfva såsom domare; de hafva individuel rösträtt och kunna öfverrösta ordföranden. Äro t. ex. tvenne ledamöter inom egodelningsrätten ense, men ordföranden och den tredje ledamoten hvar för sig hafva en särskild mening, är det förstnämnde två ledamöter, som bestämma rättens beslut. De mål, som egodelningsrätten handlägger, äro så svåra och förekomma numera så sällan, att dess ledamöter mycket väl behöfva sitta der mer än sex år. Man hänvisar härvid naturligtvis derpå, att

Ifrågasatt ändring af § 117 skiftesstadgan.
(Forts.)

Ifrågasatt ändring af § 117 skiftesstadgan.
(Forts.)

en ledamot efter de sex årens slut kan blifva återvald, men ett återval är ej alltid säkert. Det är nogsamnt känt, huru i en kommun eller ett härad yngre ärelystne män sträfva att komma fram och huru dem ofta lyckas att undantränga de gamle och erfarne männen. För min del har jag personlig hågkomst af en gammal egodelningsrättsledamot, kunnig, erfaren och skicklig som få egodelningsrättsledamöter i vårt land. Han hette Erasmus Svensson och var bosatt i Rövatofta af Munka Ljungby socken och Norra Åsbo härad i Skåne. Jag begagnar med glädje detta tillfälle att hedra hans minne. Han erkändes af den ordinarie domhufvanden vara den yppersta egodelningsrättsledamot, med hvilken denne samarbetat, och en man, på hvars säkra omdöme man kunde lita. För mig, som ung tillförordnad domare, medförde det en obeskriflig känsla af säkerhet och trygghet att hafva en sådan man i egodelningsrätten. Den rika erfarenhet, han besatt, kunde han sannerligen icke hafva vunnit på sex år.

Huru mycket motionären än önskar en förändring i detta afseende, är det enligt mitt förmenande icke skäl att vidtaga densamma. Tvärt om anser jag för min del rådligast, att låta det blifva vid det gamla, samt yrkar afslag på utskottets hemställan.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjordes i enlighet med de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt och vidare på afslag derå; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

*Ifrågasatt för-
mänsrätt för
oguldet landmät-
teriarfvode.*

Föredrogs å nyo lagutskottets den 24 sistlidne mars och den 2 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 24, i anledning af väckt motion om lagbestämmelse rörande förmånsrätt för oguldet landtmäteriarfvode.

Herr Widmark: Den fråga, som här föreligger, är af den djupaste betydelse för den lönlöse landtmätaren, och ehuru utskottet enhälligt afstyrkt den beaktansvärda motionen, vågar jag dock höja min röst för densamma. Här gäller nu frågan inteckningsinnehafvarens och landtmätarens intressen och hvilkendera af dem skall hafva företräde, landtmätaren att utfå sitt arfvode eller inteckningsinnehafvaren att utfå sina bortlånta penningar. Mig förefaller det alldeles origtigt, att fördelen i detta fall skall stanna hos inteckningsinnehafvaren. Landtmätaren är lönlös och arfvodet är den enda ersättningen för hans möda. Han får icke lof att säga nej, då han af Konungens befallningshafvande blir ålagd att verkställa det arbete, för hvilket han måhända icke får något arfvode. Han kan till och med anklagas för ohörsamhet och blir

i sådant fall bestämdt dömd för tjenstefel, om han vägrar att lyda. En långifvare deremot är icke tvungen att låna ut sina pengar, han är i tillfälle att bedöma den säkerhet, som för honom erbjudes, ty om den egendom, som är i fråga att belåna, undergått laga skifte eller ej är lätt att få veta. Den egendom, som icke undergått laga skifte, är betydligt mindre värdefull än den, hvarå laga skifte egt rum, ty genom landtmätarens arbete blir egendomen i de flesta fall till sitt värde förstordad och förbättrad, och mig synes allt tala för att landtmätarens arfvode bör med förmånsrätt utgå framför intecknad gäld. Det torde vara bekant, att fråga blifvit väckt om, att landtmätarne också skulle få lön af staten, och att det från jordegaren utgående arfvodet på samma gång skulle nedsänkas till hälften af dess nuvarande belopp, och jag vill hoppas, att, om denna fråga kommer före, landtmätarnes intressen då icke skola blifva förbisedda. Emellertid, då jag under nuvarande förhållanden icke vet, om jag kommer att erhålla någon assistans gent emot utskottet, har jag intet yrkande att framställa, men jag har icke velat, att ett så genomgripande beslut som det förevarande skulle fattas utan någon protest.

Ifrågasatt förmånsrätt för oguldet landtmätarearfvode.
(Forts.)

Herr Sjöcrona: År 1867 utfärdades en lag angående förmånsrätt för lega af kreatur och andra inventarier, som upplåtits af egaren i sammanhang med jordegendom. 1885 infördes förmånsrätt för utflyttningsbidrag och andra ersättningar på grund af laga skifte. 1886 föreslogs inom riksdagen förmånsrätt för kommunal- och landstingsutskylder. Detta förslag tillvann sig icke då Första Kammarrens bifall, men följande året blef det antaget af båda kamrarne, och 1889 utfärdades lag härom. För närvarande föreligga i lagutskottet till Riksdagens afgörande icke mindre än tvenne kongl. propositioner och tvenne enskilda motioner om införande af nya förmånsrätter. Det visar sig häraf, att benägenheten att öka förmånsrätternas antal är ganska stor, och redan detta förhållande torde böra mana till en viss varsamhet i detta afseende. Enligt min uppfattning är det mycket svårt för att icke säga omöjligt att noggrant bestämma och angifva de omständigheter, som betinga medgifvandet af förmånsrätt. Då fråga är om en ny sådan, åberopas därför vanligen såsom skäl analogien med någon förut befintlig förmånsrätt. Men gifvet är, att hvarje gång förmånsrätternas antal ökas, ökas äfven möjligheten att på grund af analogi yrka på ännu flera; och om man ohejdadt fortgår på denna väg, så kan slutligen lagen komma att innehålla föreskrifter om förmånsrätt för nästan alla slags fordringar, och dermed vore all betydelse af förmånsrätten nära nog upphäfd. Jag tror därför, såsom sagdt, att man bör vara mycket varsam i detta hänseende, särskildt i fråga om tysta förmånsrätter, som hafva den egenskapen att inkräkta på panträtten, och här är just fråga

Ifrågasatt för
mänsrätt för
oguldet landtmä-
teriarfvode
(Forts)

om införande af en så beskaffad förmånsrätt. Skall nu en sådan förmånsrätt införas, måste den vara betingad af fordringens beskaffenhet. I detta afseende har till stöd för nu föreliggande förslag åberopats, att den förrättning, för hvilken landtmätarens arfvode utgör ersättning, är af beskaffenhet att öka fastighetens värde och att en förmånsrätt för landtmäteriarfvode därför icke komme att inkräkta på in-teckningsinnehafvarens rätt. Detta kan väl någon gång vara fallet, och i sin tid blir det nästan alltid fallet, ty det är ju en förmån att hvar och en får sitt afskildt och utstakadt; men det är ingalunda säkert att landtmäteriförrättningen genast efter dess afslutning har ökat fastighetens värde. Detta har den föregående talaren erkänt, ty han sade försigtigt nog, att i »de flesta fall» egendomens värde ökas. Då vid sådant förhållande det icke kan anses bevisadt, att fastighetsvärdet alltid ökas, har detta skäl för beviljande af den föreslagna förmånsrätten bortfallit. Återstår att tillse, om här möjligen föreligga så ömmande förhållanden, att förmånsrätten bör af billighetsskäl beviljas. I viss mån måste detta medgifvas, men i så fall finnas många likartade förhållanden, som också borde för-anleda till förmånsrätt. Lagutskottet har påpekat, att det finnes en annan klass tjenstemän, som på jorden nedlägga arbete, nemligen landtbruksingeniörer. Deras arbete är af den beskaffenhet, att, då det lyckas och göres väl, jordens värde betydligt förökas, men för dem har man icke ännu ifrågasatt någon förmånsrätt. Jag har mig dock bekant ett fall, då en ung landtbruksingeniör förlorat ända till 4 à 500 kronor i ersättning för en förrättning, därför att egaren till egendomen gjort konkurs och icke kunnat betala. Sådant kan ju inträffa, och det är mycket ledsamt, men lagstiftaren kan icke i alla fall hjälpa. Vidare skulle med samma rätt kunna göras anspråk på förmånsrätt för embets- och tjenstemän tillkommande lösen. Denna utgör en ersättning för deras arbete, men fordringar grundade härpå åtnjuta, som bekant, ingen förmånsrätt, äfven om en egendoms värde skulle kunna anses höjdt, derigenom att tvist, som angår densamma, blifvit afdömd. Jag kan således icke se, att sådana omständigheter föreligga, som skulle berättiga ett undantag till förmån för landtmätarne, allra helst dessa tjenstemän åtnjuta en förmån uti bestämmelsen, att öfverexekutor skall så mycket som möjligt hjälpa dem att få ut deras fordringar, samt att de äfven förskottsvis kunna få uttaga sin ersättning i mån af arbetets fortgång. Slutligen vill jag fästa uppmärksamheten på, hvad äfven utskottets betänkande innehåller, att om nu än det inträffar, att någon gör konkurs, hvil-kens egendom varit föremål för laga skifte, så skall det väl dock nästan aldrig inträffa, att alla delegare i ett skifteslag göra konkurs. Vanligen är det väl blott en eller annan, som kommit på obe-stånd, och det blir således endast en obetydlig del af arfvodet, som landtmätaren icke kan utfå.

På grund af alla dessa skäl tillåter jag mig yrka bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren utskottets i föreliggande utlåtande gjorda hemställan.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 24 nästlidne mars och den 2 innevarande april bordlagda utlåtande n:o 25, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 9 § 1 mom. i förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871.

Om ändring af § 9 mom. 1 i förordningen ang. fattigvården.

Herr Tam m, Hugo: Motionären har enligt föreliggande betänkande framställt anmärkningar mot, såsom han kallar den, oseden att auktionsmessigt bortackordera fattighjon, och stöder sig härvid på det förhållandet, att han anser det enligt § 12 mom. 1 i förordningen angående fattigvård olagligt att så förfara med en mängd små barn, som ligga på fattigvården. Jag vill för min del alldeles afstå från att framdraga härresande skildringar i detta afseende, ty hvar och en vet väl, att misshandel af barn skett härigenom på många håll. Motionen är egentligen en protest mot det sätt, som ännu efter lagutskottets eget medgifvande förekommer, att fattighjon, hvaribland äfven förekomma små svaga barn, såsom en handelsvara uppsättas på auktion. Utskottet erkänner det berättigade i denna protest. »Det är,» säger utskottet, »detta offentliga köpslagande om de beklagansvärda fattighjonens framtid, som syns motionären upprörande och stridande mot de grundsatser, hvarpå fattigvårdslagstiftningen hvilar. Utskottet medgifver villigt att, då, såsom stundom lär inträffa, de fattighjon — barn eller andra — hvilka skola utackorderas, personligen närvara vid förrättningen, densamma får en synnerligen anstötlig form, och anser utskottet, lika med motionären, ett dylikt förfarande innebära ett missbruk, som både kan och bör undvikas. Likaså torde det icke kunna förnekas, att, äfven der sistberörda missförhållande icke eger rum, det auktionsmessiga förfarandet lätt kan erhålla en ovärdig pregel, som väcker anstöt.»

Nu synes det mig, att efter ett sådant erkännande det skulle hafva varit utskottet möjligt att gå något längre än till ett yrkande på rent afslag af motionen. Lagutskottet säger, att några lagstiftningsåtgärder icke kunna råda bot för sådana missbruk och hoppas »att det skall vara det fortskridande bildningsarbetet förbehållet att genom höjande af känslan för menniskorätt och människovärde verka förbättrande på detta område.» Detta kan hafva sin giltighet, då det gäller uppfattningen af rätt och orätt, men icke lär det vara omöjligt att, då det gäller ett yttre förfarande eller form, som en officiel myndighet såsom en fattig vårdsstyrelse har att iakttaga, genom lagbud lägga hinder i vägen

Om ändring af § 9 mom. 1 i förordningen ang. fattigvården.
(Forts.)

för att vid fattighjonens utlemnande ett så anstötligt sätt som det ofvannämnda användes. På dessa grunder skulle jag vilja föreslå en återremiss. Enligt hvad betänkandet gifver vid handen, skulle det icke vara möjligt att ändra 9 §, såsom motionären föreslagit, men det synes mig icke ligga någon omöjlighet i att göra ett tillägg till 12 §, som handlar om att fattigvårdsstyrelse skall bestämman, om och i hvilken mån fattigvård skall lemnas; börande dervid iakttagas, att barn ej allenast förses med bostad och uppehälle, utan äfven kristligen uppfostras och undervisas. Till denna paragraf skulle mycket väl kunna göras ett tillägg af t. ex. denna lydelse: Vid utackordering af personer under fattigvård bör iakttagas, att den sker under hand och med hänsyn tagen dertill, att den utackorderade må erhålla tjenlig omvårdnad. Jag tycker nemligen, att vi nu år 1891 skulle kunna slippa auktioner på menniskor, så att detta sätt för fattighjonens utackordering för alltid försvinner ur vårt land. Jag anhåller därför, att ärendet återremitteras till utskottet.

I detta anförande instämde herr *vice talmannen*.

Herr Sjöcrona: Den föregående talaren har redan i hufvudsak redogjort för hvad lagutskottet i denna fråga yttrat. Jag behöfver således icke upprepa det. Lagutskottet har, såsom nämnt, till fullo erkänt det afskyvärda i att auktionera bort barn och fattighjon; men det är att märka, att detta är afskyvärdt endast i det fall, att fattigvårdsstyrelsen obetingadt låter det lägsta anbudet vara bestämmande och icke äfven sin pligt likmätigt tager hänsyn dertill, att fattigvården blir sådan den bör vara, och att hjonen blifva på ett människovänligt sätt behandlade. Det är nemligen alldeles gifvet, att denna skyldighet åligger fattigvårdsstyrelse, och man kan icke komma längre än att lagen uttalar, att fattigvårdstyrelsen har en sådan pligt.

Att åter, såsom motionären tänkt sig det, uttryckligen förbjuda auktionsmessiga förfarandet, anser jag vara omöjligt. Jag kan icke tänka mig, huru en sådan bestämelse skulle vara affattad för att medföra den verkan, man dermed åsyftade, och icke skjuta öfver målet. Att bestämdt föreskrifva att fattigvårdsstyrelse skulle inhemta ombud »under hand» vore att pålägga fattigvårdsstyrelsen en allt för betungande skyldighet. Någon måste då gå omkring inom socknen och kanske äfven utom densamma för att utforska hvem som ville på billiga vilkor mottaga barn eller fattighjon. Fattigvårdsstyrelsen kunde icke pålysa att den någon viss dag mottoge anbud. Jag tror det således vara omöjligt att åstadkomma fullt tillfredställande lagbestämmelser, och jag är öfvertygad att den behandling, frågan fått i riksdagen skall verka något och att i hvarje fall en stigande bildning skall så småningom alldeles af

skaffa hvad som i denna sak är anstötligt. — Jag yrkar bifall till utskottets hamställan.

Om ändring af § 9 mom. 1 i förordningen ang. fattigvården.
(Forts.)

Herr Billing: Den siste ärade talaren slutade med att säga, att man icke kunde få någon fullt tillfredställande form för en ny anordning med hänsyn till det nu öfverklagade tillståndet, och hoppades, att hvad som förekommit i riksdagen i denna fråga, skulle i sig innebära en tillräcklig maning för vederbörande fattigvårdssamhälle att sköta saken såsom sig bör och på annat sätt än nu sker. Jag tror nog att talaren har rätt deruti, att det kan vara svårt att få en fullt tillfredställande anordning för behandling af här i fråga varande ärenden, ty en lagbestämmelse kan icke blifva till fyllest görande, utan här hänger det på det personliga inlägget i anordningens handhafvande. Men deraf följer icke, att man icke skulle kunna få en ordning bestämd, som vore betydligt bättre än den nu för handen varande. Samme talare uttalade förhoppning derom, att hvad i frågan vid riksdagen förekommit skulle utöfva sitt inflytande på fattigvårdsstyrelserna var så optimistisk, att den väl endast undslapp honom för att han måtte få ett lämpligt slut på sitt anförande; ty att lagutskottets afstyrkande af den i ämnet väckta motionen skulle öfva något sådant inflytande kan jag icke fatta. Den konklusionen vore icke öfverensstämmande med logikens lagar. Den ärade talaren sade i början af sitt anförande — och det är väl det egentliga skälet —, att det bekymmersamma i nuvarande ordning är, att man vid bortauktioner antager det lägsta budet. Jag föreställer mig att man skulle få någon hjälp deremot, om man icke ordnade förhandlingarna hos fattigvårdsstyrelsen på sådant sätt, att man hölle offentlig auktion, ty dermed följer naturligen, att man skall antaga det lägsta budet, utan i stället stiftade en ordning, som vore egnad till att förmå vederbörande att inlägga en smula personligt intresse och personligt arbete i saken. Jag ser väl att en och annan rister hufvudet, när jag säger detta, men det hjälper icke. Jag är öfvertygad derom, att den nuvarande lagen haft inflytande i det af motionären öfverklagade afseendet, och att något skulle vinnas, om fattigvårdsstyrelserna förbjödes att hålla offentliga auktioner för bortackordering af fattighjonen. Blevne bestämmelser meddelade af det innehåll, den förste ärade talaren föreslog, vunnas väl icke full garanti mot de ledsamma förhållanden, som nu öfverklagats, men nog tror jag att de hjälpte något. Jag instämmer därför i yrkandet om återremiss.

Friherre Barnekow: Som jag under många år varit ordförande i kommunalnämnden i en stor församling, kan jag intyga, att det verkligen här och der skett, att barn och äldre fattighjon utbjudas till underhåll å auktion. Jag har till och med sjelf varit närvarande vid sådana auktioner. Om äfven nu för tiden fattig-

Om ändring af
§ 9 mom. 1 i för-
ordningen ang.
fattigvården.
(Forts.)

hjon bortauktioneras, vet jag emellertid icke. Det är i hvarje fall ett stort oskick.

Men, mine herrar, vi få ej vara allt för filantropiskt anlagda; vi få ej ställa så till, att det blir fattighjonen, som regera kommunerna, och få därför ej sträcka reformen alltför långt. Vi böra väl göra något, och därför vill jag vara med om att uttala den åsigten, att underhållet för barn och andra fattighjon ej får utbjudas på auktion, men vi böra akta oss väl för att gå så långt som motionären, som har velat förbjuda kommunalnämnderna att under några förhållanden antaga det lägsta anbudet på fattighjovens underhåll. Jag skulle vilja vara med om ett yrkande om återremiss i syfte att få bestämdt, att fattighjon icke få å allmän sammankomst utbjudas till inackordering hos den minstbjudande, men deremot måste de af motionären tillagda orden »eller annorledes» borttagas, ty kommunalnämnden måste hafva myndighet att kunna kalla personer inför sig och fråga dem, om de vilja mottaga fattighjon hos sig. Jag instämmer således i yrkandet om återremiss.

Herr Sjöcrona: Den talare, som hade ordet näst före den siste, yttrade, att jag skulle misstagit mig i mitt förmenande, att lagutskottets hemställan med afseende på motionen skulle hafva någon verkan i motsatt riktning, nemligen till förbättrande af fattighjonens ställning. Något sådant har jag emellertid alldeles icke sagt. Jag har i allmänhet icke stort förtroende till, att ett lagutskottsbetänkande skulle kunna öfva någon verkan inom landet, så vidt det icke leder till ett Riksdagens beslut, och framför allt icke då utskottet hemställt om *afslag* å en motion. Hvad jag sagt, innehöll, att då denna fråga blifvit väckt i riksdagen och det genom tidningarna och annorledes kommit till landets kännedom, att missförhållandena med afseende på fattighjonens utackordering blifvit påpekade, detta skulle kunna verka till något bättre, så att man började tänka öfver saken, och på många håll, der man hittills kanske icke så noga tänkt på det anstötliga i förfarandet, komme att draga sig derför och söka införa en bättre ordning.

Vidare sade samme talare, att jag skulle yttrat, att det lägsta anbudet alltid skulle antagas, när man hade ett auktionsmestigt förfarande. Nej, det har jag icke sagt. Jag sade tvärt om uttryckligen, att om en fattigvårdsstyrelse antager det lägsta anbudet, utau att den är öfvertygad att den, som afgifver anbudet, skall ordentligt uppfylla sina skyldigheter med afseende på barns eller fattighjons skötsel och kristliga vård, styrelsen handlar i öppen strid mot lag. I fråga härom behöfvas inga nya föreskrifter, ty göres anmärkning om ett sådant förhållande hos Konungens befallningshafvande, så vet nog Konungens befallningshafvande att tillhålla fattigvårdsstyrelsen att fullgöra sina skyldigheter.

Herr Königsfeldt: Så vidt jag hörde rätt, yttrade en talare, att om man fråntoge fattigvårdsstyrelserna rätten att på auktion utbjuda underhållet af barn och andra fattighjon, det skulle blifva svårt att få dem ordentligt utackorderade. Jag skall därför be att få lemna ett exempel på, att det ganska väl går för sig utan sådan auktion.

Om ändring af § 9 mom 1 i förordningen ang. fattigvården.
(Forts.)

Inom den kommun jag tillhör finnes en donationsfond, som är anslagen till utackorderande af fattiga barn och gifver underhåll åt åttio stycken. Jag har varit ordförande i styrelsen för denna fond. Vi hafva aldrig använt auktioner för att få barnen utackorderade, utan det går så till, att styrelsens ombudsman gör under hand upp kontrakt med sådana personer, som han anser vara lämpliga till fosterföräldrar. För att kontrollera att barnen skötas ordentligt, göra styrelsens ledamöter, hvar inom sitt distrikt, ärligen besök i fosterföräldrarnes hem, och finnes det, att de ej ordentligt fullgöra sina förpligtelser, så tagas barnen från dem.

Det synes således, att det bör gå mycket väl för sig att få såväl äldre fattighjon som barn utackorderade utan att fattigvårdsstyrelserna auktionera bort dem. Jag instämmer därför med dem, som yrkat återremiss.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen i enlighet med de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i nu förevarande utlåtande hemställt och vidare derpå att utlåtandet skulle visas åter till utskottet; och förklarade herr talmannen sig anse den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Sjöcrona* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i sitt utlåtande n:o 25, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, visas utlåtandet åter till utskottet.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja— 37;

Nej— 65.

Herr statsrådet friherre *von Essen* aflemnade Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen i fråga om reglering af bergslagernas jernvägsaktiebolags obligationsskuld.

Denna kongl. proposition blef härefter föredragen och hänvisad till statsutskottet.

Herr *Björnstjerna* uppläste en motion, n:o 49, om förebyggande af samvetstväng från vigselförrättares eller själasörjares sida med hänsyn till den lära, hvori barn, födda uti äktenskap mellan olika trosbekännare, skola uppfostras.

Denna motion blef på begäran bordlagd.

Justerades tre protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2.56 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Tisdagen den 7 april.

Kammaren sammanträdde kl. 2.30 e. m., och dess förhandlingar leddes af herr vice talmannen.

Aumäldes och bordlades statsutskottets utlåtanden:

n:o 33, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående dödande af en till säkerhet för statens fordran hos Gotlands jernvägsaktiebolag uti bolagets jernväg meddelad in-teckning;

n:o 34, i anledning af Riksdagens år 1890 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1889; samt

n:o 36, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af åtskilliga mindre kronoegendomar m. m.;

lagutskottets utlåtanden och memorial:

n:o 26, i anledning af väckt motion om utarbetande af lagförslag till tryggande af arrendatorers rätt gent emot jordegare;

n:o 27, i anledning af väckt motion om utarbetande af förslag till lag om skydd för industriella mönster och modeller;

n:o 28, i anledning af Första Kammarens återremiss af utskottets utlåtande n:o 25, öfver väckt motion om ändrad lydelse af 9 § 1 mom. i förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871; och

n:o 29, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 104, 106 och 113 §§ konkurslagen dan 18 september 1862; äfvensom

Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtanden:

n:o 1, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning angående möjligheten att bereda tillfälle för mindre bemedlade att bilda egna jordbruk; och

n:o 2, i anledning af väckt motion om underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ytterligare utsträckning af fridlysnings-tiden för elg.

Vid föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 189, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 8, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om införande af obligatorisk undervisning vid rikets allmänna läroverk, seminarier och folkskolor rörande de rusgifvande ämnenas natur och verkningar, beslöt Första Kammaren hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 3.

Föredrogs herr *Björnstjernas* den 4 i denna månad bordlagda motion, n:o 49, om förebyggande af samvetstväng från vigselförrättares eller själasörjares sida med hänsyn till den lära, hvori barn, födda uti äktenskap mellan olika trosbekännare, skola uppfostras.

Herr Björnstjerna: Som min uppmärksamhet blifvit fäst på ett oegentligt uttryck i sjelfva slutklämman af min motion, får jag anhålla om kammarens tillstånd att i klämman näst efter orden »anhålla om» må tilläggas följande: »framläggande af förslag till», så att klämman skulle lyda: att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om framläggande af förslag till sådan ändring o. s. v.

På gjord proposition biföll kammaren hvad herr Björnstjerna sålunda hemställt, hvarefter motionen, i öfverensstämmelse härmed ändrad, hänvisades till kammarens tillfälliga utskott n:o 3.

Justerades två protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2. 40 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Onsdagen den 8 April.

Kammaren sammanträdde kl. 1. 30 e. m.

Herr statsrådet *Wennerberg* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående afsöndring af jord från kronoegendomen Stora Kungsladugården n:o 1 om 8 mantal af Södermanlands län;

2:o) angående jordafsöndring från förra militiebostället n:o 2 Söndraby i Kristianstads län; samt

3:o) angående afsöndring af jord från indraga militiebostället Neder Kjellsby med Kyrkotegen i Göteborgs och Bohus län.

Dessa kongl. propositioner blefvo härefter föredragna och hänvisade till statsutskottet.

Upplästes ett insänt läkarebetyg af följande lydelse:

Att häradshöfding *Fr. Carlborg* i följd af akut bröstsjukdom är förhindrad deltaga i Riksdagens arbeten intygas

Kragenäs den 5 april 1891.

Carl Bark
t. f. lasarettsläkare.

Anmälades och bordlades konstitutionsutskottets utlåtande n:o 4, i anledning af väckt motion om ändring af §§ 60, 65, och 75 riksdagsordningen.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran statsutskottets under gårdagen bordlagda utlåtanden n:is 33, 34 och 36 samt lagutskottets likaledes nämnda dag bordlagda utlåtanden n:is 26 och 27.

Föredrogs och lades till handlingarna lagutskottets nästlidne dag bordlagda memorial n:o 28, i anledning af Första Kammarens återremiss af utskottets utlåtande n:o 25, öfver väckt motion om ändrad lydelse af 9 § 1 mom. i förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran lagutskottets sistlidne dag bordlagda utlåtande n:o 29 äfvensom Första Kammarens tillfälliga utskotts samma dag bordlagda utlåtanden n:is 1 och 2.

Justerades två protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 1.37 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
